

СТОМАТОЛОГІЯ ДИТЯЧОГО ВІКУ

УДК 616.31:616.314:614

Каськова Л. Ф., Павленкова О. С., Садовські М. О., Амосова Л. І.

ОЦІНКА ОБІЗНАНОСТІ ГРОМАДЯН ЩОДО ГІГІЄНИ РОТОВОЇ ПОРОЖНИНИ І ПРОФІЛАКТИКИ СТОМАТОЛОГІЧНИХ ХВОРОБ

Українська медична стоматологічна академія, Полтава, Україна

Актуальність

Останнім часом широко впроваджується санітарно-освітня робота для профілактики стоматологічних хвороб у дітей [4-6], але досить актуальною залишається проблема обізнаності й гігієни ротової порожнини в людей молодого й середнього віку [1].

Сучасний асортимент стоматологічних предметів і засобів гігієни досить широкий, тому людині, яка не отримує рекомендацій лікаря-стоматолога, досить складно самій розібратися, що й навіщо необхідно застосовувати [2; 3].

Тому **метою дослідження** стало вивчення профілактичних знань звичайних перехожих молодого й середнього віку та їх обізнаності в додаткових предметах і засобах гігієни.

Об'єкт і методи дослідження

Для досягнення поставленої мети було опитано 100 перехожих у центрі м. Полтави. Відповідно до вікової класифікації Всесвітньої організації охорони здоров'я [7]: 25-44 років – молодий вік; 44-60 років – середній вік; 60-75 років – похилий вік; 75-90 років – старечий вік; особи, які досягли 90 років, – довгожителі. Для отримання результатів було обрано 2 вікові групи населення: молодий і середній вік, оскільки ці групи найпоширеніші. Вік визнали шляхом опитування. Було обрано 50 людей віком 25-44 роки і 50 – віком 44-60 років. При виборі контингенту статі не враховували.

Перехожим було поставлено 5 простих запитань, які характеризували і профілактичні звички опитуваних, і знання щодо предметів і засобів гігієни:

1. Як часто Ви відвідуєте лікаря-стоматолога?

- 1 раз за рік;
- 2 рази за рік;
- за необхідності.

2. Чи звертаєте Ви увагу на склад зубної пасти, вибираючи її?

- так;
  - ні;
  - купую пасти, яку радить мені мій стоматолог.
3. Як часто Ви змінюєте зубну щітку?
- 1 раз за 3 місяці;
  - 1 раз за 6 місяців;
  - тоді, коли щітка втрачає ефективність.
4. Якими додатковими засобами гігієни Ви користуєтесь?
- жувальна гумка;
  - ополіскувач;
  - бальзам;
  - спрей для рота.
5. Якими додатковими предметами гігієни Ви користуєтесь?
- флос (зубна нитка);
  - зубочистка;
  - іригатор;
  - міжзубні йоршики.

Результати дослідження та їх обговорення

Аналізуючи отримані відповіді на запитання, ми виявили, що люди молодого віку (25-44 роки) більш обізнані з правилами догляду за ротовою порожниною, аніж опитувані середнього віку (44-60 років). Відповідаючи на перше запитання «Як часто Ви відвідуєте лікаря-стоматолога?», опитувані відповіли таким чином: лише 5 осіб молодого віку відвідують лікаря-стоматолога за необхідності, тоді як серед людей середнього віку це число в сім разів вище (респонденти вказали, що звертаються до лікаря лише у випадку, коли вже потрібна стоматологічна допомога) (табл. 1).

Дуже важливим, на нашу думку, при виборі зубної пасти звертати увагу на її склад. Особливо це значимо в ендемічних зонах за вмістом фтору в питній воді, оскільки неправильно підібраний засіб гігієни може не допомагати доглядати за твердими тканинами зубів, а навпаки – нашкодити.

Таблиця 1
Відвідування лікаря-стоматолога

Вік	25-44 роки		44-65 років	
	абс. осіб	відн. %	абс. осіб	відн. %
1 раз за рік	15	30	10	20
2 рази за рік	30	60	5	10
За необхідності	5	10	35	70

На друге запитання «Чи звертаєте Ви увагу на склад зубної пасти, вибираючи її?» респонденти відповіли так: 42 % людей молодого віку завжди звертають увагу на склад, удвічі менше осіб – купують, яку радить стоматолог, а решта – не цікавляться компонентами пасти. Серед людей середнього віку тих, які не цікавляться складом, найбільше – майже у 3 рази більше, ніж осіб молодшого віку; натомість тих, що звертають увагу, майже у два рази менше, ніж у першій групі. Осіб середнього віку, які купують зубну пасту за порадою свого лікаря-стоматолога, набагато менше, ніж осіб молодшого віку, – співвідношення майже 1:3 (табл. 2).

Таблиця 2
Вибір зубної пасти

Варіант відповіді	25-44 роки		44-65 років	
	абс. осіб	відн. %	абс. осіб	відн. %
Так	21	42	11	22
Ні	12	24	33	66
Купую, яку радить мій стоматолог	17	34	6	12

Третє запитання стосувалося частоти зміни зубної щітки, що дуже важливо для якості гігієни ротової порожнини й ефективності чищення. Результати опитування показали, що люди зі старшої вікової групи дослідження менше обізнані з цього питання. Змінюють зубну щітку 1 раз за 3 місяці, майже у 2,5 рази менше людей старшого віку, аніж осіб молодшої групи.

Щодо другого варіанта відповіді, то осіб, які змінюють предмет гігієни кожні 6 місяців, більше серед 44-60-річних – майже в 3 рази, у порівнянні з 25-44-річними. Осіб, які змінюють щітку, коли та втрачає ефективність, оскільки вважають, що частіша заміна на нову недоцільна й фінансово, і за ефективністю, удвічі менше серед опитуваних молодого віку (табл. 3).

Таблиця 3
Зміна зубної щітки

Частота зміни зубної щітки	25-44 роки		44-65 років	
	абс. осіб	відн. %	абс. осіб	відн. %
1 раз за 3 міс.	35	70	14	28
1 раз за 6 міс.	8	16	21	42
Коли щітка втрачає ефективність	7	14	15	30

Четверте і п'яте запитання викликали найширший відгук, особливо в людей середнього віку. Більшість із них зовсім не користуються додатковими предметами гігієни, не чули про них, а в разі необхідності користуються підручними матеріалами (звичайна нитка, заточений сірник, шматок згорнутої фольги, інші гострі предмети). Найуживанішим засобом гігієни серед 44-60-річних опитуваних є жувальна гумка; рідкі засоби (ополіскувачі, бальзами, спреї) використовують одиниці.

Серед молодих людей 25-44 років картина краща, але обізнаність також невисока. Знову ж таки, жувальна гумка є одним, найпопулярнішим засобом гігієни в респондентів. Щодо предметів гігієни, то додатковими користуються і знають про них переважно особи, які носили або продовжують лікування брекет-системами. За порадами ортодонтів вони користуються флосами, міжзубними йоршиками і навіть іригаторами.

Висновок

Отже, проаналізувавши відповіді опитуваних, стало очевидно, що особи молодшої вікової групи (25-44 років) більш обізнані з питань гігієни ротової порожнини і профілактики стоматологічних хвороб. На нашу думку, така ситуація пов'язана з веденням санітарно-освітньої роботи на різних рівнях, наявністю доступної інформації в мережі Internet на різних соціальних платформах, з відповідальним ставленням людей до свого здоров'я й усвідомленням важливості превентивних заходів.

Перспективи подальших досліджень

Необхідно звернути увагу на освіченість людей середнього віку щодо гігієни ротової порожнини, оскільки це невід'ємна складова профілактики стоматологічних хвороб.

Список літератури

1. Каськова ЛФ, Андріянова ОЮ, Карпенко ОО, Новікова СЧ. Санітарна освіта як складова частина комплексної системи профілактики стоматологічних захворювань у дітей. Медичні перспективи. 2008; 88-91.
2. Каськова ЛФ, Попик КМ, Уласевич ЛП, Вашченко ІЮ, Бережна ОЕ. Вікові особливості стану гігієни

- порожнини рота у дітей шкільного віку. Український стоматологічний альманах. 2019; 2:70-4.
3. Скрипнікова ТП, Хавалкіна ЛМ, Розумій АВ. Санітарно-просвітницька робота в практиці лікаря-стоматолога. Актуальні питання клінічної медицини: тези доп. Всеукр. наук.-практ. конф. лікарів-інтернів, Полтава, 23 травня 2019 р.; 77-8.
  4. Мосієнко АС, Бойківська ОЮ, Верховська РО, Коваль НС, Лалін АІ, Павловська ХІ, Тростян ЄВ. Формування стоматологічної культури у школярів Розсошенської гімназії. Актуальні питання клінічної медицини: тези доп. Всеукр. наук.-практ. конф. лікарів-інтернів, Полтава, 23 травня 2019 р.; 7-8.
  5. Аудіал, візуал, кінестет або діджитал, стилі навчання Available from: <https://aspect.ua/ukr/blog/porady/audial-vizual-kinestet-abo-digital/>.
  6. У якому віці найкраще починати навчання дитини Available from: https://www.smartum.com.ua/about_us/blog/vospitanie-detej/v-yakomu-vitsi-naykrashche-pochinati-navchannya-ditini/.
  7. Вікова класифікація Всесвітньої організації охорони здоров'я Available from: <https://www.prostir.ua/wp-content/uploads/2018/12/Огляд-міжнародного-досвіду.pdf>.
- stomatologi`chnikh zakhvoryuvan u ditej. Medichni perspektivi. 2008 r. s. 88-91.
2. Kaskova LF, Popyk KM, Ulasevych LP, Vashchenok Ilyu, Berezhna OE. Vikovi osoblyvosti stanu hihiieny porozhnyny rota u ditei shkilnoho viku. Ukrainskyi stomatolohichnyi almanakh. 2019; 2:70-4. (Ukrainian).
  3. Skrypnikova TP, Khavalkina LM, Rozumii AV, Putintsova OV, Tomm VO. Sanitarno-prosvitnytska robota v praktytsi likaria-stomatoloha. Aktualni pytannia klinichnoi medytsyny : tezy dop. Vseukr. nauk.-prakt. konf. likariv-interniv, Poltava, 23 travnia 2019 r.;s.77-8. (Ukrainian).
  4. Mosiienko AS, Boikivska OYu, Verhovskiyi RO, Koval NS, Lapin AI, Pavlovska Khl, Trostian YeV. Formuvannia stomatolohichnoi kultury u shkolariv Rozsoshenskoj himnazii. Aktualni pytannia klinichnoi medytsyny: tezy dop. Vseukr. nauk.-prakt. konf. likariv-interniv, Poltava, 23 travnia 2019 r.;s.7-8. (Ukrainian).
  5. Audial, vizual, kinestet abo dihital, styli navchannia from: <http://www.aspect.ua/ukr/blog/porady/audial-vizual-kinestet-abo-digital/>.
  6. U yakomu vitsi naykrashche pochynaty navchannia dytyny from: https://www.smartum.com.ua/about_us/blog/vospitanie-detej/v-yakomu-vitsi-naykrashche-pochinati-navchannya-ditini/.
  7. Vikovoyi klasifikacziyi Vsesvitnoyi organizacziyi okhoroni zdorovya from: <https://www.prostir.ua/wp-content/uploads/2018/12/Огляд-міжнародного-досвіду.pdf>.

References

1. Kaskova LF, Andriyanova Olu, Karpenko OO, Novikova SCh. Sanitarna osvita yak skladova chastina kompleksnoyi sistemi profi`laktiki

Стаття надійшла: 2.11.2020 р.

Резюме

Для досягнення поставленої мети було опитано 100 перехожих у центрі м. Полтави і відповідно до вікової класифікації Всесвітньої організації охорони здоров'я відібрано дві групи: молодого й середнього віку.

На перше запитання опитувані відповіли таким чином: лише 5 осіб молодого віку відвідують лікаря-стоматолога за необхідності, тоді як серед людей середнього віку це число в сім разів вище.

Відповіді респондентів на друге запитання «Чи звертаєте Ви увагу на склад зубної пасти, вибираючи її?» розподілилися таким чином: 42% людей молодого віку завжди звертають увагу на склад, удвічі менше осіб – купують, яку радить стоматолог, а решта – не цікавляться компонентами пасти. Результати другої групи були значно гіршими.

Третє запитання стосувалося частоти зміни зубної щітки, що дуже важливо для якості гігієни ротової порожнини й ефективності чищення. Результати опитування показали, що люди зі старшої вікової групи дослідження менше обізнані з цього питання.

Відповіді на четверте і п'яте запитання також демонстрували нижчий рівень знань у людей середнього віку.

Отже, проаналізувавши відповіді опитуваних, стало зрозуміло, що особи молодшої вікової групи (25-44 років) більш обізнані з питань гігієни ротової порожнини й профілактики стоматологічних хвороб.

Ключові слова: середній вік, молодий вік, профілактика, предмет гігієни, засіб гігієни.

UDC 616.31:616.314:614

ASSESSMENT OF CITIZENS' AWARENESS REGARDING ORAL HYGIENE AND PREVENTION OF DENTAL DISEASES

Kaskova L.F., Pavlenkova O.S., Sadovski M.O., Amosova L.I.

Ukrainian Medical Dental Academy, Poltava, Ukraine

Summary

Recently, sanitary and educational work for the prevention of dental diseases in children is widely implemented, but the problem of awareness and oral hygiene in young and middle-aged people remains quite relevant.

Nowadays, the range of dental items and hygiene products is quite wide, so a person who does not receive the recommendations of a dentist is quite difficult to understand what and why it should be used.

Therefore, the aim of the study was to study the preventive knowledge of ordinary passers-by of young and middle age and their awareness of additional subjects and hygiene products.

Object and methods of research. To achieve this goal, 100 passers-by in the center of Poltava were interviewed. According to the age classification of the World Health Organization: the young age is from 25 to 44, middle age is 44-60, elderly age is 60-75, senile age is 75-90 and long-livers are after 90. Two age groups were selected for the results: young and middle-aged, as these groups are the most common. Age was determined by survey. 50 people aged 25-44 years and 50 people aged 44-60 years were elected. The gender was not taken into account when choosing a contingent.

Passers-by were asked 5 simple questions that characterized both the preventive habits of the respondents and knowledge about hygiene items and products.

Research results and their discussion. Analyzing the answers to the questions, we found that young people (25-44 years) are more aware of the rules of oral care than middle-aged respondents (44-60 years). Answering the first question - "How often do you visit the dentist?" respondents answered as follows: only 5 young people visit the dentist as needed, while among middle-aged people this number is seven times higher.

When answering the second question - "Do you pay attention to the composition of toothpaste when choosing?" respondents answered as follows: 42% of young people always pay attention to the composition, twice as many people - buy what the dentist advises, and the rest respondents were not interested in the components of the paste. The results of the second group were significantly worse.

The third issue concerned the frequency of toothbrush changes, which is very important for the quality of oral hygiene and cleaning efficiency. The results of the survey showed that people from the older age group of the study are less aware of this issue.

The answers to the fourth and fifth questions also showed a lower level of knowledge in middle-aged people.

Thus, after analyzing the answers of the respondents, it is clear that people of the younger age group (25-44 years) are more aware of oral hygiene and prevention of dental diseases. In our opinion, this situation is associated with the introduction of health education at different levels, available information on the Internet and various social platforms, more responsible attitude to their health and awareness of preventive measures.

It is necessary to pay attention to the education of middle-aged people regarding oral hygiene, as it is an integral part of the prevention of dental diseases.

Key words: middle age, young age, prevention, subject of hygiene, means of hygiene.